Suomen Reserviupseeriliitto -
Finlands Reservofficersförbund

Lausunto
5.4.2018

Suomen Reserviupseeriliiton lausunnot hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi tiedustelutoiminnan valvonnasta sekä esityksistä siviilitiedustelua ja sotilastiedustelua koskevaksi lainsäädännöksi

Viite: Lausuntopyynnöt: 1) HE 199/2017 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi tiedustelutoiminnan valvonnasta ja laiksi valtion virkamieslain 7 §:n muuttamisesta, 2) HE 202/2017 vp Hallituksen esitys eduskunnalle siviilitiedustelua koskevaksi lainsäädännöksi ja 3) HE 203/2017 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sotilastiedustelusta sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Suomen Reserviupseeriliitto (RUL) kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto otsikossa mainitusta asiasta.

Yleistä
Turvallisuuspoliittisen toimintaympäristömme muutokset ja kyky vastata uusiin uhkiin vaativat Suomelta turvallisuustoimintaan käytettävissä olevien keinojen laajentamista ja kehittämistä. Suomeen voidaan kohdistaa vakavia turvallisuusuhkia rajojemme ulkopuolelta. Erityisesti tietotekniikan kehitys antaa eri toimijoille mahdollisuuden toimia tehokkaasti, entistä nopeammin ja yhteiskunnan kannalta vakavimmin seurauksin. Tähän liittyy pikainen tarve saattaa myös meidän tiedustelutoimintaa koskevat valtuudet, vastuut, seuranta ja lainsäädäntö ajan tasalle.

On tärkeää, että samanaikaisesti säädetään niin siviili- ja sotilastiedusteluun liittyvistä laista kuin myös tiedustelutoiminnan valvonnasta. Eri tiedusteluviranomaisten välisen yhteistyön ja tiedonvaihdon toimivuus on tärkeää.

Tiedustelutoiminnan erityisluonne on se, että merkittävä osa sekä toimintatapojen yksityiskohdista että tuloksista ovat tietoja, jotka voivat olla vain erittäin rajallisen henkilöjoukon tiedossa.

Lainsäädännön tulee mahdollistaa yhteiskunnan turvallisuuden kannalta tarpeellisen siviili- ja sotilastiedusteluun riittävät keinot ja resurssit. Tiedustelutoiminnan valvonnan tulee olla selkeästi määriteltyä, tarkoituksenmukaista ja riittävän nopeaa reagoimaan mahdollisiin laillisuusvalvonnassa esille tulleisiin rikkeisiin.

Tiedustelutoiminnan valvonta (HE 199/2017 vp)
Suomen Reserviupseeriliitto kannattaa lakiesityksessä esitettyjä valvontamekanismeja. Toiminnan luonteen johdosta on perusteltua, että parlamentaarista valvontaa varten eduskuntaa perustetaan uusi erikoisvaliokunta, tiedusteluvalvontavaliokunta. Laillisuusvalvonnasta vastaavan, vahvat toimivaltuudet omaavan tiedusteluvaltuutetun viran perustaminen on myös perusteltua. Pidämme ehdottoman tärkeänä, että tiedusteluvaltuutetulle ja toiminnon muulle henkilöstölle asetetaan ehdoton vaatimus Suomen kansalaisuudesta. Kaksoiskansalaisilla ei tule olla mahdollisuutta näihin tehtäviin.

Siviilitiedustelun lainsäädäntö (HE 2020/2017 vp)
Esitetty uusi laki tietoliikennetiedustelusta siviilitiedustelussa sekä muutosesitykset mm. poliisilakiin ovat kannatettavia. Lainsäädäntöprosessin keskeisen tavoitteen, kansallisen turvallisuuden lisäämisen, kannalta esitykset ovat perusteltuja. Tiedustelutoiminnan salaisuus,

tehokkuus ja tuloksellisuus voi aiheuttaa paineita puuttua kansalaisten perusoikeuksien suojaan, mutta tämä on käsittääksemme pystytty rajaamaan riittävän vähäiseksi.

Lainsäädännön yhteydessä on pystyttävä varmistamaan toimiville viranomaisille, siviilitiedustelun kohdalla erityisesti Suojelupoliisille, tehtävän tuloksellisen hoitamisen vaatimat taloudelliset resurssit.

Sotilastiedustelun lainsäädäntö (HE 203 /2017 vp)
Esitetty laki sotilastiedustelusta on perusteltu ja tarpeellinen.

Asevelvollisten kouluttaminen ja käyttäminen sotilastiedustelun tehtäviin on perusteltua sekä asevelvollisten motivaation että heidän osaamispotentiaalinsa perusteella. On toivottavaa, että Puolustusvoimat kehittää systemaattisesti asevelvollisten koulutusta sotilastiedustelun tehtäviin. Sotilastiedustelutehtävistä eläköityneet reserviläiset ovat erityisryhmä, jonka osaamisen ja kokemuksen hyödyntäminen on varmistettava erikseen.

Osalla reserviläisistä on mm. siviilikoulutuksen ja työkokemuksen kautta merkittävää osaamista, jota kannattaa hyödyntää sotilastiedustelussa. Pidämme kannatettavana esitystä, jonka mukaan reserviläisiä voidaan tarvittaessa käyttää sotilastiedustelutoiminnassa etenkin tilanteissa, jossa Puolustusvoimien valmiutta tehostetaan toimintaympäristössä tapahtuneiden muutosten seurauksena. Samoin reserviläisiä voidaan käyttää vastaavissa tehtävissä myös sotilaallisen kriisinhallinnan ja kansainvälisen avun annon tehtävissä.

Asevelvollisten käytön sotilastiedustelun tehtäviin on mahdollista, kun varmistutaan tekijöiden riittävästä osaamistasosta sekä varmistetaan, että asevelvollisille on selvitetty myös tehtävän vaatimat vastuut ja velvollisuudet.

Lainsäädännön yhteydessä on pystyttävä varmistamaan toimiville viranomaisille, sotilastiedustelun kohdalla erityisesti pääesikunnalle ja Puolustusvoimien tiedustelulaitokselle, tehtävän tuloksellisen hoitamisen vaatimat taloudelliset resurssit.

Toivomme, että edellä mainitut tiedustelutoiminnan lait saatettaisiin voimaan mahdollisimman pian.

Suomen Reserviupseeriliiton puolesta

Mikko Halkilahti
Puheenjohtaja
Suomen Reserviupseeriliitto
mikko.halkilahti@rul.fi
Puh. 0400 745 234

Janne Kosonen
Toiminnanjohtaja
Suomen Reserviupseeriliitto
janne.kosonen@rul.fi
Puh. 050 5810 819

Suomen Reserviupseeriliitto on vuonna 1931 perustettu reserviupseereiden valmiuksia kehittävä aatteellinen ja toiminnallinen maanpuolustusjärjestö. Liiton 315 jäsenyhdistyksessä on 27.000 henkilöjäsentä.